

LA DIADA NACIONAL DE CATALUNYA 2025 A PREMIÀ DE MAR

A. Rambla de l'Onze de Setembre

El 16 d'octubre de 2024 el ple municipal va aprovar, per unanimitat, designar com a Rambla de l'Onze de Setembre l'espai urbà delimitat per les fileres de plàtans que hi ha entre els carrers de Joan Prim, Unió i Romà Piera i Arcal. L'acta del ple diu el següent:

«En una sessió de la Comissió del Nomenclàtor (2018) hom va detectar que a Premià de Mar no hi havia cap vial públic dedicat a l'Onze de Setembre o Diada Nacional de Catalunya. Aquest fet, que era vist com una anomalia, no es va traduir aleshores en una acció correctora ni en cap proposta concreta. Darrerament, hom ha recuperat aquesta idea i ha considerat que, si l'Ajuntament volia dedicar un vial a la Diada, ho havia de fer en un lloc cèntric i representatiu.

Les consideracions a l'entorn d'aquesta idea van detectar que a Premià de Mar hi ha la plaça de Romà Piera i Arcal que té dues plaques al carrer, però que pròpiament haurien de fer referència a l'espai diàfan de l'interior de l'illa de cases. Romà Piera i Arcal, director i posteriorment propietari de la indústria Lyon Barcelona, té també un carrer dedicat a la banda nord de l'actual escola La Lió. La Comissió del Nomenclàtor considera necessari identificar millor la plaça de Romà Piera i Arcal com aquest espai interior esmentat i ressaltar el passeig central entre l'edifici en qüestió i el carrer de Joan Prim. I proposa denominar aquest espai central, que és un passeig, amb el nom de Rambla de l'Onze de Setembre.

Tot i que històricament a Premià hi havia molts torrents i rieres que travessaven el terme des de la serra de Marina fins al mar, a Premià de Mar no hi ha cap vial públic que sigui denominat com a rambla, un concepte molt propi de la geografia maresmenca i catalana. Antigament, abans de la seva urbanització, pel carrer de Joan Prim hi transcorria l'anomenat torrent d'en Tió, de manera que aquesta Rambla de l'Onze de Setembre trobaria una bona justificació geogràfica en aquest antic torrent.

La Comissió del Nomenclàtor també considera que aquesta nova rambla seria un lloc més cèntric i idoni per a la commemoració anual de la Diada Nacional de Catalunya de Premià de Mar, la qual fins ara s'ha dut a terme a la plaça de Can Manent. I, en aquest sentit, suggereix al consistori que s'adeqüi l'espai per als actes esmentats de commemoració.»

Queda clar, doncs, que la rambla de l'Onze de Setembre se circumscriu al perímetre dels plàtans que ombregen la via pública. Per tant, no suposa una substitució de la plaça de Romà Piera i Arcal per aquest altre odònim, sinó que només n'acota l'àmbit. Ni tampoc suposa cap canvi d'adreces de veïns ni d'establiments comercials o de serveis.

Durant molts anys Premià de Mar ha commemorat la Diada amb un acte institucional i un ofrena floral davant de l'estàtua “*Al·legoria de Rafael Casanova*”, de Xavier Martos (1995), ubicada a la plaça de Can Manent, davant del casal d'avis del mateix nom.

Revisant les pràctiques protocol·làries i amb l'ànim de reforçar la institucionalitat dels actes de la Diada Nacional de Catalunya, el Govern municipal va dur al ple la proposta d'atorgar el nom de *rambla de l'Onze de Setembre* al vial públic esmentat. Ara, d'acord amb el suggeriment de la Comissió del Nomenclàtor, també considera la possibilitat de reubicar els actes commemoratius de la Diada a aquest nou espai, la rambla de l'Onze de Setembre.

B. Memorial 1714

A la denominació de l'espai i a la commemoració dels actes de la Diada s'hi afegeix també l'oportunitat d'intervenir en l'espai públic amb un element escultòric pensat *ad hoc*. En aquest sentit es va traslladar a la comissió del Nomenclàtor i al govern municipal la valoració de la proposta “**Memorial 1714**”. Es tracta d'un conjunt figuratiu auster, però significatiu i voluminós, que seria representat amb una imatge semblant a la d'aquesta projecció virtual:

Justifiquem la proposta amb els següents arguments:

1. L'Onze de Setembre és una de les diades més significatives de l'imaginari nacional de Catalunya perquè ens recorda la història d'un poble que va ser vençut i sotmès per les armes, però que no es va rendir mai. Catalunya ha resistit als embats de tres segles de persecució de la seva cultura i de repressió de les seves llibertats. Hi ha plantejaments revisionistes que discuteixen aquesta evidència i que neguen a Catalunya la seva condició de nació històrica europea. Per tant, a dia d'avui encara cal perseverar en la defensa de la nostra **identitat** col·lectiva.
2. Hem intentat que la ciutadania es pugui sentir còmoda amb aquesta proposta **simbòlica** i que l'element referencial li permeti reconèixer un significat —potser no l'únic— de l'Onze de Setembre. Pot generar dubtes, escepticisme o rebuig. Perfecte: la crítica és saludable i sempre necessària. Però aquesta no és en cap cas una proposta banal o anodina, sinó que, amb més o menys encert, respon a uns criteris.
3. Els quatre elements plantats a terra obeeixen a les xifres romanes: XI (onze) i IX (nou). Representen, doncs, la data en qüestió: l'onze de setembre. Tal com es preveu que siguin col·locats, els blocs permeten una lectura tant frontal com posterior de la imatge conjunta. El recurs dels nombres romans ens remet simbòlicament al pas del temps. La nostra cultura utilitza aquestes xifres per numerar els segles: XVIII, XIX, XX, XXI... Les lletres XI IX no responen a cap segle, però participen d'aquest **joc cronològic**.
4. La col·locació dels quatre blocs de ferro sobre el terreny no és lineal, sinó que presenta una decantació aparentment aleatòria. Tanmateix, una visió lateral del perfil mostra les quatre barres de la **senyera**, les quals superen la inclinació del terreny i queden anivellades per la part superior. Són quatre blocs voluminosos ben visibles de lluny.

5. La volumetria del conjunt i la seva ubicació ofereixen una lectura des dels quatre costats i amb dues imatges diferents: **XIIIX - IIII**. El sentit que estigui plantat d'aquesta manera ens explica que no és, en cap cas, un element unidireccional. Si pensem en l'assistència de públic —per exemple, en l'ofrena floral de la Diada—, veurem que tots els angles seran bons per a l'aproximació dels assistents. Es tracta del concepte dels **quatre punts cardinals**, que també simbolitza la composició plural d'aquest país, Catalunya, amb gent vinguda d'arreu, dels quatre punts de l'horitzó. Fet demogràfic que, segurament, avui és més important que mai en la història. El missatge és, doncs, que tothom és convidat a contribuir a la construcció de Catalunya, vingui d'on vingui.
6. L'**asterisc *** és un element gràfic que es presta a interpretacions. No hem volgut que aquí fos evident, sinó una indicació que ens remetés a un eventual peu de pàgina. És una invitació perquè cadascú pensi en quina aportació pot fer a la causa comú. La Diada de l'Onze de Setembre permet lectures diverses.
7. Durant el setge de 1714, Rafael Casanova, conseller en cap de la ciutat de Barcelona, duia un estendard amb la senyera i una creu amb forma d'aspa. Per tant, la X ens recorda, també, la creu de **Santa Eulàlia**, patrona i símbol tradicional de resistència de la ciutat en aquells temps difícils.
8. El **ferro** és un material sobri i robust. La metal·lúrgia irromp amb força a la Catalunya emergent del segle XVIII, i dona un impuls determinant a l'agricultura moderna i a la revolució industrial, conseqüència del progrés econòmic i social. La mà experta del ferrer Pep Hubach li confereix noblesa i caràcter.
9. El conjunt escultòric se situa arran de terra, a l'abast de tothom. I el pas és **accessible**. Hom pot passar amb tota llibertat per entre els quatre blocs, que són de proporcions humanes (entre 1,7 i 2 m) i s'ubiquen enmig d'un quadrant de plàtans delimitats amb panot ratllat. En un racó hi ha un faristol amb un text explicatiu en braille i un QR.
10. Premià de Mar no és una ciutat monumental, sinó el resultat d'una vila històricament treballadora, de pagesos i pescadors, industrials i obrers. Per això, el seu **paisatge** és més aviat discret, poc ostentós, força auster quant a elements urbans singulars. El volum, que no n'és de discret, vol ser una interpel·lació en la via pública, un toc dins aquest paisatge premianenc. Així, el conjunt s'ubica enmig d'un passeig centric que esdevé un nou punt de referència urbà.
11. El *Memorial 1714* és una interpretació material sobre el significat actual de la Diada Nacional de Catalunya i, més que una proposta estètica, és una **reflexió** simbòlica, una aportació per contribuir, modestament, a definir una nova centralitat urbana.

Toni Civit Rey, juny de 2025